

Система та механізми забезпечення академічної доброчесності в закладах дошкільної освіти

Закон України «Про освіту» регулює суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації конституційного права людини на освіту, прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у реалізації цього права, а також визначає компетенцію державних органів та органів місцевого самоврядування у сфері освіти. Розділ V цього Закону «Забезпечення якості освіти» і, зокрема, стаття 42 присвячена академічній доброчесності учасників освітнього процесу. В ній дається визначення поняття **академічної доброчесності** - *це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.*

Говориться про **дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:**

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- *академічний плагіат* - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- *самоплагіат* - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- *фабрикація* - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- *фальсифікація* - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- *списування* - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- *обман* - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу;
- *хабарництво* - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- *необ'єктивне оцінювання* - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.
- *академічне хабарництво* – приписування результатів колективної діяльності одній або окремим особам без узгодження з іншими учасниками авторського колективу.

В закладах дошкільної освіти зустрічаються здебільшого такі порушення академічної доброчесності: *академічний плагіат, самоплагіат, фальсифікація, хабарництво та академічне хабарництво.*

Перевірці на академічний плагіат у ЗДО підлягають:

- методичні розробки (посібники, опис досвіду роботи) на здобуття педагогічних звань;
- методичні матеріали (конспекти, доповіді, опис досвіду роботи), які подаються до друку у фахові видання, до участі у фахових конкурсах, інноваційних проектах;

Форми академічного плагіату:

- використання у власному продукті чужих матеріалів без належних посилань;
- цитування матеріалу, створеного іншою особою без належного дотримання правил цитування;
- спотворене представлення чужих ідей, їх синтез або компіляція (списування без змін) з першоджерел;
- представлення як власного матеріалу, що був отриманий з Інтернету.

За порушення академічної доброчесності педагогічні працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

Одним з механізмів забезпечення академічної доброчесності є відповідне Положення, яке розробляється в кожному закладі на підставі норм визначених чинним законодавством. В ньому мають бути прописані не тільки складові доброчесності, але й умови щодо їх дотримання та відповідальність у разі порушення. Для контролю та розгляду питань стосовно академічної доброчесності в закладі може бути створена Комісія з питань етики та академічної доброчесності, до складу якої входять представник профспілкового комітету та педагогічного колективу. Функції та повноваження комісії прописуються в Положенні про академічну доброчесність або в окремому Положенні про Комісію. Крім цього відповідальність за дотриманням в закладі норм академічної доброчесності може бути покладена на окремого педагога, який відповідає вимогам доброчесності. Положення затверджується рішенням педагогічної ради та вводиться в дію наказом директора закладу дошкільної освіти. Зміни та доповнення до Положення вносяться за рішенням педагогічної ради та вводяться в дію наказом директора закладу дошкільної освіти.

*Інформацію підготувала:
вихователь-методист ЗДО №14 Наталія ОВЧАРОВА*